

Stanovisko Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání ke zveřejnění zadání z jednotné přijímací zkoušky

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (Centrum) požádalo právní zastoupení o posouzení případu neoprávněného zveřejnění zadání didaktických testů prvního termínu jednotných přijímacích zkoušek pro čtyřleté obory vzdělání konaných dne 12. dubna 2017. Zveřejnění se dopustila iniciativa *Maturitní data – odtajněno* na svých webových stránkách dne 13. dubna 2017 po třetí hodině odpoledne. Strůjci zveřejnění navíc zadání pozměnili tím, že z originálu odstranili některé údaje, zejména pak copyright. V tiskové zprávě organizace EDUin se Oldřich Botlík, který test zveřejnil, hájí tím, že zadání testu není chráněno autorským zákonem a odvolává se na veřejný zájem. Centrum se s jeho tvrzením zásadně neztotožňuje. Své stanovisko pak opírá o následující právní posouzení:

Autorskoprávní aspekty

Zadání testových otázek a formulace možných odpovědí **jsou autorským dílem** dle zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, ve znění pozdějších předpisů (AZ). Navíc **celkové sestavení testu je dílem souborným**, ke kterému se budou vztahovat další autorská práva, tzv. práva uspořadatelská. Tento závěr platí za předpokladu, že znění výsledného testu (výběr otázek) je dílem člověka, nikoli například sestava náhodně generovaná počítačem.

Jakékoli užití díla (otázek i celého souborného díla, tj. zadání) je tedy možné výhradně na základě odpovídajícího oprávnění – tím může být licence či zákonná výjimka. Zákonné výjimky jsou vymezeny taxativně v rámci AZ a na danou situaci žádná z nich nedopadá. **Ani licence v tomto případě udělena nebyla. Zveřejnění otázek na internetu je tak aktem neoprávněného sdělování veřejnosti bez příslušného právního důvodu.** Na základě § 40 AZ je pak možné požadovat:

- zákaz ohrožení svého práva, včetně hrozícího opakování, nebo neoprávněného zásahu do svého práva, tj. v tomto případě zákaz neoprávněného sdělování díla veřejnosti (§ 40 odst. 1 písm. b) AZ)
- sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití (§ 40 odst. 1 písm. c) AZ)
- odstranění následků zásahu do práva, zejména stažením neoprávněně zhotovené (§ 40 odst. 1 písm. d) AZ)
- omluvu (§ 40 odst. 1 písm. e) AZ)

Úřední dílo

Jak bylo uvedeno výše, k zadání se vztahují práva autorská. Ochrana by přesto mohla být vyloučena, pokud by se jednalo o úřední dílo dle § 3 AZ.

Úředním dílem je dílo, které (a) je uvedeno v demonstrativním výčtu § 3 písm. a) AZ, nebo (b) jiné takové dílo, u kterého je veřejný zájem na vyloučení z ochrany. Veřejný zájem není zákonem definován, je třeba jej hledat a posuzovat *ad hoc*. V tomto případě je veřejným zájmem jednak to, aby bylo testování transparentní, nicméně **stejně tak je veřejným zájmem to, aby byla, zejména ze strany zadavatele zkoušek, zachována rovnost přístupu uchazečů k po právu sdělovaným informacím při přípravě na zkoušku (například lze mít za to, že uchazeči, kteří konají pouze jednu zkoušku, jsou zveřejněním znevýhodněni proti těm, kteří konají dvě zkoušky).**

Veřejný zájem na transparentnosti bude uspokojen po oficiálním zveřejnění. **Naproti tomu rovnost přístupu je aktuální zájem, který je nutno respektovat v tuto chvíli.** Tvrzení, že zveřejněním byla tato rovnost zajištěna i pro ty, kteří „nemají konexe“, je spekulativní a hraničící s pomluvou. **Neexistuje tedy takový veřejný zájem, který by odůvodňoval tento masivní zásah do autorského práva.**

Není tak možné říct, že by se mělo jednat o úřední dílo, proto je třeba respektovat autorskoprávní ochranu.

Centrum bude v dalším postupovat tak, aby bylo postaveno na jisto a veřejně sděleno, že není možné, aby jedinci nebo skupina rozhodovala o tom, co je veřejným zájmem, a to jen na základě svých úsudků či dokonce spekulací.